

Editorial

În mai multe apariții ale *Noii Reviste de Drepturile Omului (NRDO)*, Corneliu-Liviu Popescu a făcut aprecieri critice la adresa unor decizii și practici provenind de la instituțiile cheie din sistemul statal românesc. În acest număr, profesorul Popescu propune „sinteza”: „Subminarea instituțională a statului de drept”. Subtitlurile vorbesc tot prin ele însele: suprimarea pe cale jurisprudențială constituțională a Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității; suprimarea pe cale jurisprudențială constituțională a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării; suprimarea pe cale parlamentară, prezidențială și guvernamentală a ministrului justiției și a ministerului justiției; includerea neconstituțională pe cale guvernamentală a președintelui Senatului în componența Consiliului Suprem de Apărare a Țării; suprimarea funcției legislative a Parlamentului în cazul adoptării Codurilor civil, penal, de procedură civilă și de procedură penală prin asumarea răspunderii Guvernului.

Concluziile nu au nici ele nevoie de comentarii: „Din cele arătate rezultă că, în prezent, România traversează o criză gravă privind stabilitatea și constituționalitatea instituțiilor sale, ceea ce subminează statul de drept și democratic. (...) Din păcate, germenii unui regim autoritar sunt sădiți cu inconștiență de chiar cei care au rolul de a apăra democrația, statul de drept și drepturile omului”.

Se poate observa ușor cum, odată cu trecerea timpului, hotărârile Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării sunt din ce în ce mai elaborate și, în consecință, mai lungi. Au trecut circa șapte ani de la crearea instituției, doar de vreo patru ani se desfășoară un proces de creștere instituțională. Mai mulți membri ai Colegiului Director al CNCD și-au circumscris domenii de interes din doctrina discriminării, ceea ce se vede și din contribuțiile la *NRDO* – în acest număr, Csaba Ferenc Asztalos și Dezideriu Gergely. Consiliul își dezvoltă jurisprudența, fapt ușor de recunoscut și din piesele cu relevanță mai largă reproduse, de trei ani, în revistă.

Cauza publicată în acest număr al *NRDO* privind constatarea existenței unei situații discriminatorii creată prin dispozițiile regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de notar public pentru notari stagiați și a concursului pentru ocuparea locurilor vacante de notar public a oferit, după opinia noastră, ocazia uneia dintre cele mai frumoase, dar și dificile, pledoarii în susținerea competențelor și demnității instituționale a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Aceste dispoziții impun, pentru exercitarea profesiei de notar public în România, deținerea în *exclusivitate* a cetățeniei române.

În apărarea dispozițiilor, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România nu a făcut economie de argumente. Importanța activității notarului public, care îndeplinește un serviciu de interes public, ar face din condiția exclusivității, susține UNNPR, o „restricție rezonabilă”, impusă de natura actelor emise și investigarea acestora cu autoritate. Uniunea Națională a Notarilor Publici a invocat și art. 45 din Tratatul CE, ce prevede exceptarea dreptului la stabilire în cazul activităților care presupun

exercitarea autorității publice. Uniunea Națională a Notarilor Publici din România a susținut necompetența materială a CNCD în cauză.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a admis, în finalul analizei sale – cu o opinie disidentă – excepția necompetenței materiale invocate în cauza dedusă soluționării. Consiliul a fost obligat să se raporteze la opinia Curții Constituționale care a „recunoscut” CNCD-ului numai competența de a preveni și sancționa *comportamentele considerate discriminatorii în viziunea legiuitorului*. Examinarea soluțiilor legislative *per se* alese de către legiuitor și conformitatea acestora cu principiul egalității statuat în Constituția României revine Curții Constituționale.

Dar, revine Colegiul Director, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate să adopte puncte de vedere reprezentând opinii cu caracter de îndrumare, fără forță juridică obligatorie, cu privire la aplicarea principiului nediscriminării. Este o activitate apărută de legea proprie, de Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică. Este specifică instituțiilor specializate pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național. Competențele acestor organisme specializate includ dreptul de a monitoriza legislația și de a acorda consultanță puterii legislative și executive.

Legitim de aceste principii, Colegiul Director a trecut în revistă legile care stabilesc condițiile aplicate altor categorii ce exercită autoritatea publică (magistrații, executorii judecătorești, ocupanții funcțiilor publice). Condiția exclusivității lipsește. Colegiul a insistat asupra poziției legiuitorului constituțional care, în 2003, a ajuns la concluzia că situația actuală a României în Uniunea Europeană nu mai justifică interdicția accesului la funcțiile și demnitățile publice a cetățenilor români care au și o altă cetățenie. Ca urmare, a concluzionat Colegiul Director, condiția impusă notarilor publici, de a avea numai cetățenia română, ar putea fi interpretată ca venind în contradicție cu principiul egalității statuat în Constituția României.